

ÚKOL Č. 5 - UPRAVENÝ DOTAZNÍK, PILOTÁŽ

SOC 751, VÝBĚROVÁ ŠETŘENÍ V SOCIOLOGII (SURVEY)

Členové týmu: Miloš Knoflíček, učo 102741, Martina Mikulášková,
učo 182798, Pavel Šťastný, učo 182413

Vyučující: PhDr. Aleš Burjanek, Ph.D.

Datum odevzdání: 27. 12. 2006

Fakulta sociálních studií MU, 2006/2007

Výzkumné šetření

Zjištění sociální situace obyvatel České republiky

Výzkumný tým:

Miloš Knoflíček, tel. 732 210 842, e-mail: 102741@mail.muni.cz

Martina Mikulášková, tel. 602 706 996, e-mail: 182798@mail.muni.cz

Pavel Šťastný, tel. 606 887 504, e-mail: 182413@mail.muni.cz

Zadavatel:

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

Na Poříčním právu 1/376, 128 01, Praha 2

Realizace:

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií

Joštova 10, 602 00, Brno

tel. 549 491 911, e-mail: info@fss.muni.cz

Ve smyslu zadání Ministerstva práce a sociálních věcí, směřujícího ke zjištění sociální situace občanů České republiky, zejména adresátů sociálních dávek, byla Masarykova univerzita v Brně pověřena vypracováním výzkumného projektu a realizací výzkumného šetření v této oblasti. Úkolem vybraných studentů oboru Sociologie je oslovit příjemce sociálních dávek v místech vyplacení dávek a pomocí standardizovaného dotazníku, formou osobního rozhovoru (face-to-face interview), zjistit údaje o sociální situaci těchto spoluobčanů.

Studenti byli rovněž poučeni o dodržování etických pravidel v průběhu výzkumu, zásadách zachování anonymity údajů a manipulace s osobními daty ve vztahu ke třetím osobám.

Zjištěné údaje budou statisticky zpracovávány na Masarykově univerzitě v Brně.

DOTAZNÍK

Dobrý den, vážená paní, vážený pane,
dovolte nám, abychom Vás poprosili o rozhovor. Chtěli bychom zjistit Vaši sociální situaci jako příjemce sociálních dávek a současně Vaše názory k problematice lidí pobírajících sociální dávky. Dotazník je rozdělen do několika základních oblastí a je zcela anonymní. Jeho výsledky budou sloužit Ministerstvu práce a sociálních věcí ke zhodnocení této oblasti a případnému hledání lepších a účinnějších způsobů řešení situace u lidí nacházejících se v nepříjemnějším sociálním postavení ve srovnání s ostatními obyvateli.

Otázky:

A – Typ dávek, ekonomické postavení, zaměstnanost

V této oblasti Vás požádáme o sdělení údajů o typu pobíraných sociálních dávek, Vašem zaměstnání a celkovém postavení na trhu práce. Odpovězte nám, prosím, na následující otázky:

1) Které z následujících sociálních dávek pobíráte?

- 1 Přídavek na dítě
- 2 Rodičovský příspěvek
- 3 Sociální příplatek
- 4 Příspěvek na bydlení
- 5 Jiný typ soc. dávky(tazatel vepíše dle odpovědi)
- 1 Neví / Neodpověděl/a

2) Nyní nám, prosím, sdělte, jaká je Vaše současná ekonomická situace - dle zdroje Vaší obživy a postavení na trhu práce. Uveďte, prosím, pouze jednu odpověď z následujících variant:

- 1 Zaměstnanec na plný úvazek
- 2 Zaměstnanec na částečný úvazek (méně jak 8 hodin denně)
- 3 Příležitostná práce (dohoda o pracovní činnosti, brigáda apod.)
- 4 Živnostník (práce na živnostenský list)
- 5 Svobodné podnikání (umělec, právník, herec apod.)
- 6 Majitel nebo společník firmy
- 7 Akcionář, funkční požitky apod.
- 8 Osoba pečující o jiné členy rodiny - rodičovská dovolená, rodinná péče, apod.
- 9 Nezaměstnaný (hledající práci)
- 10 Student
- 11 Žádná z uvedených kategorií

3) Jak dlouho jste nezaměstnaný/á (bez práce)? (Otázku položí tazatel v případě, že je respondent nezaměstnaný – předchozí odpověď č. 9.)

- 1 Méně než 1 měsíc
- 2 1-3 měsíce
- 3 4-6 měsíců

- 4 7 – 12 měsíců
- 5 1 rok – 3 roky
- 6 Více než 3 roky
- 1 Neví / Neodpověděl/a

4) Nyní prosím odpovzte na následující otázky.

	Ano	Ne	Neví/Neodp.
Je některý další člen Vaší domácnosti nezaměstnaný?	1	2	-1
Je (bylo by) pro Vás snadné najít v místě bydliště zaměstnání?	1	2	-1
Je (bylo by) pro Vás z finančních nebo časových důvodů obtížné dojíždět za prací mimo místo vašeho trvalého bydliště?	1	2	-1

B – Finanční situace

Zde Vám položíme několik otázek ke zjištění Vaší finanční situace (výše příjmů apod.). Jsme si vědomi toho, že se jedná o citlivé, ale zároveň důležité údaje pro naše šetření. Naší povinností je Vás tedy požádat o pokud možno přesné informace. Ujistíme Vás také, že budeme respektovat Vaše případné rozhodnutí na otázku neodpovídat.

5) Jak vysoký je Váš současný měsíční čistý příjem (zaměstnání, živnost, podnikání, dávky v nezaměstnanosti, důchod, sociální dávky, funkční požitky apod.)

- 1 Méně než 5000 Kč
- 2 5001 – 10000 Kč
- 3 10001 – 15000 Kč
- 4 15001 – 20000 Kč
- 5 20001 – 30000 Kč
- 6 30001 – 50000 Kč
- 7 Více než 50001 Kč
- 1 Neodpověděl/a

6) Jaké jsou pravidelné měsíční náklady na bydlení ve Vaší domácnosti? (*nájem, elektřina, plyn, telefon, apod.*)

- 1 Méně než 1000 Kč
- 2 1001 – 3000 Kč
- 3 3001 – 5000 Kč
- 4 5001 – 10000 Kč
- 5 Více než 10001 Kč
- 1 Nevím
- 2 Neodpověděl/a

7) Má Vaše domácnost nějaké dluhy (úvěr, nedoplatek na nájemném, půjčka, hypotéka apod.)?

- 1 Nemá
- 2 do 10tis.
- 3 10 – 50tis.

- 4 50 – 150tis.
- 5 150 – 500tis.
- 6 více než 500tis.
- 1 Nevím
- 2 Neodpověděl/a

8) Má Vaše domácnost nějaké úspory?

- 1 Nemá
- 2 do 20tis.
- 3 21 -100tis.
- 4 101 – 300tis.
- 5 301tis. a více
- 1 Nevím
- 2 Neodpověděl/a

9) Pokuste se odhadnout celkový čistý měsíční příjem Vaší domácnosti. Uved'te prosím veškeré Vám známé příjmy v domácnosti včetně Vašich příjmů.

- 1 méně než 5000 Kč
- 2 5001 – 10000 Kč
- 3 10001 –15000 Kč
- 4 15001 – 20000 Kč
- 5 20001 – 30000 Kč
- 6 30001 – 40000 Kč
- 7 40001 – 60000 Kč
- 8 60001 – 80000 Kč
- 9 více než 80001 Kč
- 1 Nevím
- 2 Neodpověděl/a

10) Jak vysoký je asi čistý měsíční příjem Vaší domácnosti v porovnání s příjmy přibližně stejně velkých domácností v České republice? Vyberte prosím jednu odpověď.

Náš příjem je v porovnání s ostatními:

- 1 Hluboce podprůměrný
- 2 Podprůměrný
- 3 Průměrný
- 4 Nadprůměrný
- 5 Vysoce nadprůměrný
- 1 Nevím
- 2 Neodpověděl/a

11) Jak často můžete jezdit na dovolenou do zahraničí ve srovnání s ostatními?

- 1 Jezdím častěji než ostatní
- 2 Jezdím stejně často
- 3 Jezdím méně často než ostatní
- 4 Vůbec nejedím
- 1 Nevím / Neodpověděl/a

C – Bydlení

S finanční situací určitým způsobem souvisí i bydlení. Budeme tedy chtít zjistit kde bydlíte, jak bydlíte, jak jste s bydlením spokojen. V případě, že nebudete úplně rozumět některé odpovědi, rádi Vám ji vysvětlíme.

12) Uveďte prosím typ Vašeho současného bydlení.

- 1 Rodinný dům
- 2 Byt v bytovém domě (panelák, činžovní dům, apod.)
- 3 Ubytovna, svobodárna
- 4 Azylový dům, dům s pečovatelskou službou, apod.
- 5 Bez bydlení (bez domova)
- 6 Žádná z uvedených kategorií

13) V jak velkém bytě bydlíte?

- 1 1+kk
- 2 1+1
- 3 2+kk
- 4 2+1
- 5 3+1
- 6 4+1
- 7 5+1 a větší
- 8 Žádná z uvedených kategorií

14) Jaký je Váš právní (vlastnický) vztah k Vašemu současnému bydlení?

Uveďte prosím jednu z následujících možností.

- 1 Vlastní dům
- 2 Byt v mém osobním vlastnictví
- 3 Družstevní byt (jsem členem bytového družstva)
- 4 Obecní nebo státní byt (nájemní smlouva)
- 5 Pronájem
- 6 Podnájem
- 7 Jiný (*tazatel napíše dle odpovědi*)

15) Co by se muselo stát, abyste byl s Vaším bydlením spokojenější?

Uveďte pouze jednu odpověď.

- 1 Musel bych bydlet ve vlastním bytě
- 2 Musel bych bydlet ve větším bytě
- 3 Mé bydlení by muselo být podstatně levnější
- 4 Musel bych bydlet jen se svou rodinou
- 5 Nic, jsem spokojen
- 1 Nevím / Neodpověděl/a

D – Vzdělání

Jistě je Vám známo, že existují velké rozdíly ve společnosti v úrovni vzdělání jejich obyvatel. Zamýšleli jste se někdy například nad tím, jak vzdělání souvisí se zaměstnáním a finančními možnostmi? Nepochybně se jedná o důležité téma úzce související se sociálním

postavením jednotlivců ve společnosti. Máme zde pro Vás tedy i několik otázek z této oblasti.

16) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- 1 Nedokončené základní
- 2 Základní
- 3 Vyučen
- 4 Vyučen s maturitou
- 5 Středoškolské bez maturity
- 6 Středoškolské s maturitou
- 7 Vyšší odborné (Vyšší odborná škola, nástavba apod.)
- 8 Vysokoškolské – Bakalář
- 9 Vysokoškolské – Magistr a výše

17) Myslíte si, že lidé s nižším vzděláním ztratí práci snadněji než lidé s vyšším vzděláním?

- 1 Ano
- 2 Spíše ano
- 3 Spíše ne
- 4 Ne
- 1 Nevím / Neodpověděl/a

**18) Jaká je šance u Vašich dětí, že dosáhnou (nebo by dosáhly) vysokoškolského vzdělání?
Na následující odpovědi prosím reagujte i v případě, že děti nemáte.**

Mé děti nemají šanci dosáhnout vysokoškolského vzdělání:

- 1 – Silně souhlasím
- 2 – Souhlasím
- 3 – Nesouhlasím
- 4 - Silně nesouhlasím

Měli bychom Vám teď poděkovat za dosavadní vstřícnou spolupráci při vyplňování dotazníku.

E – Etnicita

Etnicita – tj. národnostní a rasová otázka. Není tajemstvím, že tato otázka je na pořadu dne vždy, když se hovoří o chudší části obyvatel, nezaměstnanosti a dalších méně příjemných sociálních jevech.

19) Ke které národnosti se hlásíte? Vyberte prosím jednu z následujících národností.

- 1 Česká
- 2 Slovenská
- 3 Moravská
- 4 Slezská
- 5 Romská
- 6 Ukrajinská
- 7 Ruská
- 8 Německá
- 9 Polská

- 10 Jiná (vepište)
 -1 Neodpověděl/a

**20) Nyní Vám uvedeme příklad a Vy se pak pokusíte odpovědět na následující otázku.
 Pan XY nemá práci a jde žádat o místo do podniku ve Vaší čtvrti (městě, vesnici).
 Jakou má podle Vás šanci, že bude přijat, jestliže je jeho národnost následující?**

<i>Národnost</i>	<i>Vysoká pravděpodobnost</i>	<i>Střední pravděpodobnost</i>	<i>Nízká pravděpodobnost</i>	<i>Nevím</i>
Rom	1	2	3	-1
Polák	1	2	3	-1
Ukrajinec	1	2	3	-1
Slovák	1	2	3	-1
Čech	1	2	3	-1

**21) Obdobně (jako u předchozí otázky) může vypadat situace u přijetí na vysokou školu.
 Jakou má tedy podle Vás uchazeč šanci, že bude přijat, jestliže je jeho národnost
 následující?**

<i>Národnost</i>	<i>Vysoká pravděpodobnost</i>	<i>Střední pravděpodobnost</i>	<i>Nízká pravděpodobnost</i>	<i>Nevím</i>
Rom	1	2	3	-1
Polák	1	2	3	-1
Ukrajinec	1	2	3	-1
Slovák	1	2	3	-1
Čech	1	2	3	-1

F – Společenské vztahy, politická angažovanost

Jistě máte své přátele a známé, vnímáte nějakým způsobem i politický život v naší republice. Následující otázky budou zaměřeny na oblast společenských a politických aktivit.

22) Jak často navštěvujete kulturní a společenské akce? (divadlo, kino, koncerty, výstavy, sportovní události apod.)

- 1 Asi 1x týdně
 2 Asi 2 x měsíčně
 3 Asi 1x měsíčně
 4 Několikrát v roce
 5 1x ročně
 6 Nikdy
 -1 Neví / Neodpověděl/a

23) Souhlasíte s následujícím tvrzením?

V menších městech a na vesnicích se lidé mnohem více se zajímají, co se děje v jejich okolí a mnohem více si vzájemně pomáhají. Zejména chudší a starší lidé se necítí tak vyloučení jako ve větším městě.

Prosím reagujte na otázku dle následujících variant odpovědí:

- 1 Určitě souhlasím
- 2 Myslím, že souhlasím
- 3 Myslím, že nesouhlasím
- 4 Určitě nesouhlasím
- 1 Nevím

24) Zúčastnil/a jste se posledních voleb, které se konaly v roce 2006 (oblastní volby do místních zastupitelstev a senátní volby)?

- 1 Ano
- 2 Ne, z objektivních důvodů (práce, nemoc, cesta, apod.)
- 3 Ne, nezajímá mě to
- 1 Neodpověděl/a

25) Zúčastnil jste se za posledních přibližně 5 let nějakého předvolebního setkání nebo setkání s politikem nebo jiné akce, kterou pořádala některá z politických stran?

- 1 Ano, účastním se pravidelně (minimálně 1x ročně)
- 2 Ano, zúčastnil jsem někdy v tomto období (posledních 5 let)
- 3 Ne, nikdy v tomto období jsem se žádné podobné akce nezúčastnil
- 1 Nevím / Neodpověděl/a

26) Jste členem nějaké politické organizace?

- 1 Ano
- 2 Ne
- 1 Neodpověděl

27) Jste členem nějaké zájmové organizace?

- 1 Ano
- 2 Ne
- 1 Neodpověděl

28) Jste-li členem zájmové organizace, jak často se účastníte jejích aktivit?

- 1 Více než 2x týdně
- 2 Asi 1x týdně
- 3 Asi 1x měsíčně
- 4 Několikrát v roce
- 5 Asi 1x ročně
- 1 Nevím / Neodpověděl/a

29) Označte prosím jednu odpověď, která nejvíce koresponduje s Vaším názorem.

Organizované zájmové činnosti:

- 1 se věnuje ten, kdo má hodně peněz
- 2 se věnuje ten, kdo nepracuje fyzicky
- 3 se věnuje ten, kdo chce aktivně odpočívat a trávit smysluplně svůj volný čas
- 1 Neodpověděl/a

G – Osobní údaje

V této části dotazníku bychom rádi zjistili něco o Vás. Připomínáme, že se jedná o anonymní dotazování.

30) Ve kterém roce jste se narodil/a? (poslední dvojčíslí letopočtu vyplní tazatel dle odpovědi)

--	--

31) Pohlaví respondenta. (vyplní tazatel)

- 1 Muž
- 2 Žena

32) Jaký je Váš rodinný stav?

- 1 Svobodný/á
- 2 Ženatý / vdaná
- 3 Rozvedený/á
- 4 Vdovec / vdova
- 5 Nesezdané soužití (soužití bez sňatku)
- 6 Neodpověděl/a

33) Kolik máte dětí? (vyplní tazatel dle odpovědi)

--	--

34) Kolik z toho je nezaopatřených dětí? (vyplní tazatel dle odpovědi)

--	--

35) Kolik členů má Vaše domácnost? (vyplní tazatel dle odpovědi)

--	--

H – Doplnující otázky

V závěru dotazníku bychom Vám ještě rádi položili několik doplňujících otázek.

36) Prosím odpovězte dle svého uvážení:

	<i>Silně souhlasím</i>	<i>Souhlasím</i>	<i>Nesouhlasím</i>	<i>Silně nesouhlasím</i>
Vždycky budu mít méně peněz než ostatní.	1	2	3	4

	<i>Silně souhlasím</i>	<i>Souhlasím</i>	<i>Nesouhlasím</i>	<i>Silně nesouhlasím</i>
Nabídka zboží je velká, já si však nemohu dovolit koupit to, co ostatní.	1	2	3	4
Lidé s nízkými příjmy trpí častěji pocitem bezvýznamnosti (frustrace), než lidé s vysokými příjmy.	1	2	3	4
Kdybych byl mladší, snáze bych našel zaměstnání.	1	2	3	4
Život v úplné rodině zaručuje člověku vyšší životní standard, než život v neúplné rodině.	1	2	3	4

37) Otázka pro ženy:

Myslíte si, že Váš život by byl lehčí, stejný nebo těžší, kdybyste byla mužem?

- 1 Lehčí
- 2 Stejný
- 3 Těžší
- 1 Nevím

38) Otázka pro muže:

Myslíte si, že váš život by byl lehčí, stejný nebo těžší kdybyste byl ženou?

- 1 Lehčí
- 2 Stejný
- 3 Těžší
- 1 Nevím

39) Odpovězte prosím dále na následující otázky:

	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Nevím
Máte pocit, že pobírání sociálních dávek snižuje možnost uplatnění na pracovním trhu?	1	2	3	4	-1
Cítíte se (cítil byste se) méněcenný protože jste nezaměstnaný?	1	2	3	4	-1
Myslíte si, že když člověk ztratí práci, ztratí i část přátel?	1	2	3	4	-1
Cítíte se méněcenný, protože pobíráte sociální dávky?	1	2	3	4	-1

40) Jaká je velikost obce, kde v současné době bydlíte?

- 1 méně jak 1000 obyvatel
- 2 1001 – 3000
- 3 3001 – 10000

- 4 10001 – 50000
- 5 50001 – 100000
- 6 100001 – 500000
- 7 více jak 500000

41) Sdělte nám prosím název kraje Vašeho současného bydliště.

1 Hlavní město Praha	8 Královéhradecký kraj
2 Středočeský kraj	9 Pardubický kraj
3 Jihočeský kraj	10 Vysočina
4 Plzeňský kraj	11 Jihomoravský kraj
5 Karlovarský kraj	12 Olomoucký kraj
6 Ústecký kraj	13 Zlínský kraj
7 Liberecký kraj	14 Moravskoslezský kraj

Děkujeme Vám za rozhovor.

Pilotáž k dotazníku

Č. ot.	Otázka čtena ve správném pořadí	Otáz. čtena bez chyb	Mírné chyby = význam otázky nezměněn	Vážné chyby = význam otázky změněn	Přerušení (R odpovídá dříve, než uslyší celou otázku)	Nutno opakovat otázku (část)	Jiné	R žádá vysvětlení
1	10	10						
2	10	10				2		
3	10	10				2		1
4a	10	10						1
4b	10	10						
4c	10	10					1	
5	10	8	1		1			1
6	10	8	1		1			1
7	10	9		1			1	
8	10	10						
9	10	9	1			1	1	1
10	10	10						
11	10	10					1	
12	10	10						
13	10	9			1			
14	10	10						
15	10	10					3	
16	10	10						
17	10	10						
18	10	8			2			
19	10	8			2			
20	10	8			2		1	
21	10	10					3	
22	10	10						
23	10	8			2	1		
24	10	10						
25	10	5						
26	10	10						
27	10	10						
28	10	10						
29	10	10						
30	10	10						

31	10	10						
32	10	10						
33	10	10						
34	10	10						
35	10	10						
36a	10	10					1	
36b	10	10					1	
36c	10	10						
36d	10	10					2	
36e	10	10					2	
37	10	10						
38	10	10						
39a	10	10					1	
39b	10	10						
39c	10	10						
39d	10	10						
40	10	10						
41	10	10						

Obecný komentář k pilotáži:

- pilotáž byla uskutečněna s 10 respondenty ve věku 18 – 70 let, 7 z nich je ekonomicky aktivních
- respondentům se vesměs nelíbila délka dotazníku, délka rozhovoru byla navíc umocněna komentáři tazatel v jednotlivých kategoriích, což respondenty unavovalo, v podstatě to považovali za zbytečné a chtěli přejít k dalším otázkám
- pokud respondent slyší výstižnou odpověď hned na začátku série možností, má sklon odpovědět
hned, pokud je více vět pohromadě - musí se číst velmi pomalu - jinak by žádal opakování

Komentář k jednotlivým otázkám:

- otázka č. 2 – pro respondenty není šťastná a srozumitelná formulace "ekonomická situace"
- otázka č. 3 – nejsou dobře rozděleny kategorie (4 - 7 až 12 měs., 5 - 1 až 3 roky, jedná se o shodné údaje), respondent se obtížně orientuje v odpovědích (nepřehledné)
- otázka č. 4a – nutno vysvětlit, že nezaměstnaný = hledající práci
- otázka č. 4c – respondent má připomínku k tomu, že můžeme vědět kde bydlí
- otázka č. 5 – respondentovi připadá směšné přesné vymezení finančních částek, v odpovědi č. 7 by měl být údaj "Více než 50000 Kč" a ne 50001 Kč
- otázka č. 6 – respondentovi připadá opět směšné přesné vymezení finančních částek, v odpovědi č. 5 by měl být údaj "více než 10000 Kč"
- otázka č. 7 – odpovědi sice respondentovi vyhovují, ale rozsah finančních částek není metodicky správně
- otázka č. 9 – respondent nestačí sledovat dlouhou řadu možností odpovědí, není jasný pojem "čistý měsíční příjem" – nutno vysvětlit, v odpovědi č. 9 by měl být údaj "více než 80000 Kč"
- otázka č. 11 – dle respondenta to nesouvisí s finanční situací
- otázka č. 13 – respondent nechápe souvislost rodinný dům a byt – nutno vysvětlit
- otázka č. 15 – znovu je třeba připomenout, že byt = rodinný dům, chybí další možnost odpovědí (např. více peněz na opravu domu, větší soukromí, bydlení bez tchyně,

- podnájemníků, bydlení ve vhodnějším prostředí – bez hluku, zápachu), měla by být doplněna varianta Jiné důvody (možná i subjektivní a objektivní)
- otázka č. 20 – komplikovaná otázka
 - otázka č. 21 – respondenti v tom nevidí rasovou otázku, spíše poukazují na schopnosti, obecně je podle nich šance na přijetí stejná, daleko důležitější je průběh studia, okolí, rodina, kantoři (předsudky), vhodnější otázka by byla: Jaká je šance, že student úspěšně absolvuje
 - otázka č. 23 – je poněkud delší pro tazatele
 - otázka č. 36a, 36b – vágní pojem "ostatní" – kdo je to?
 - otázka č. 36d, 36e – respondentům chybí možnost odpovědi "Nevím"
 - otázka č. 39a – dle 1 respondenta je otázka nesmyslná, nevidí v ní nějakou souvislost

Zhodnocení pilotáže je velmi dobré, zapracujte změny do dotazníku; zkuste také nečlenit dotazník do tolika pododdílů - jak jste sami odhalili, je to pro respondenta únavné..